

לוח השבוע

יום חמישי

י"ט בטבת

על-ידי תעניתים אלו כבר נסתיים בדורות הראשונים⁷.

יום שישי

כ' בטבת⁸

יום סגולה⁹ – יום ההילולא של הרמב"ם ז"ל¹⁰.

מדברי הרבי: "בספרי היסוד של חסידות חב"ד (תניא, תורה-אור ולקוטי-תורה) לא נזכר כלל על-דבר תעניות שובביים [ת"ת]⁶ בשבועות אלו (מתחילת ספר שמות), ואפילו לא הענין, התיבה שובביים!... כי עיקר התיקון

6 שבועות אלו כונו "שובביים", ר"ת של שמות הפרשיות "שמות, וארא... משפטים", ובשם הארז"ל מובא שימים אלה מסוגלים לתקן פגם היסוד. בד"כ מתענים בימי ה' בשבוע. ויש נוהגים בשנה פשוטה להתענות שובביים, ובשנה מעוברת שובביים ת"ת (דהיינו גם בפרשיות "תרומה, תצוה" – פרמ"ג בא"א סיי תרפ"ה. ויש המתענים כל זה רק בשנה מעוברת, ומהם יש אומרים להתענות גם בפרשיות ויקהל ופקודי – מגי"א שם) וראה במפורט בלוח דבר בעתו.

7 ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 185, עיי"ש.

8 ולא כ"ד בטבת (כנדפס בטעות בסי צמח דוד [ומשם במנדל עז עמ' רנ]) – לקוטי-שיחות כרך כו עמ' 26 הערה 1. ביאור הקשר בין כ"ף (כתר, עשרים) לרמב"ם מופיע

בסה"ש תשי"א ח"א עמ' 245 ובסה"ש תנשי"א ח"א עמ' 242 הערה 27 ובשוה"ג, ועוד.

9 סי' השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 195. סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 258 הערה 77.

10 בשנת תשמ"ה התקיימה ביום זה התועדות לכבוד הילולא דהרמב"ם (יתורת מנחם – התוועדות ח"ב עמ' 1016). בשיחות הקשורות לתאריך זה הדגיש הרבי פעמים רבות את הקשר והמשותף בין הרמב"ם ואדמו"ר הזקן וספריהם בנגלה ובנסתר (ראה גם שיחת כ"ד טבת בלקוטי שיחות הניל). ההוראה היתה בדרך כלל שזהו זמן מסוגל לקבל החלטות טובות ללכת בדרכיהם, ולהתחיל לקיימן, ולכל לראש תוספת קביעות עיתים בלימוד תורתם, ובמיוחד בלימוד שיעורי הרמב"ם היומי.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהדה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקצט

ערב שבת-קודש
פרשת ויחי
י"ג בכסלו ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחי

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

"וכראי לקשר זה עם התועודות מיוחדת... כמנהג בכמה קהילות קדושות בישראל, שבשבת חזק מכינים הגבאים 'קידושא רבא', ובוודאי יחזקו ויחדשו מנהג זה בכל המקומות. בהתועודות יוסיפו באמירת דברי תורה (וגם קבלת החלטות טובות...), ויוסיפו בשמחה לגמרה של תורה".

יום ראשון

ט"ו בטבת

מוצאי-שבת-קודש: סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה: הלילה, עד השעה 7:22.

שבת קודש פרשת ויחי

י"ד בטבת

שחרית

קריאת התורה: בזמן קריאת הפסוק האחרון של הפרשה, המסיים את כל ספר בראשית (וכן בסיום שאר חומשי תורה), מנהג-ישראל (האשכנזים) לעמוד. בסיום הספר אומר כל הציבור, ואחריו הקורא: "חזק חזק ונתחזק וגם העולה לתורה אומר זאת".

התועודות: "בעמדנו ב'שבת חזק' – צריך כל אחד ואחד מישראל לחזק את עצמו ובני-ביתו וכל הנמצאים בסביבתו... בכל ענייני יהדות...".

אחת, עייש. רגילים לומר ונתחזקו ז' בצירי, על-אף שבמקור הביטוי בפסוק בשמואל ב' י"ב (וכמזוין בס' שולחן-הקריאה לברכות לבב, מנוקד: ונתחזקו ז' בפתח. 4) ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. בס' שולחן הקריאה פכ"א כתב, שהעולה לא יאמר זאת מחשש הפסק, ובקצות-השולחן סי' פד בבדי-השולחן סיק' כב הוסיף ע"ז את הטענה "שהברכה היא לעולה, ולא שייך שהוא יאמר לעצמו". אמנם באג"ק ח"ד עמ' יד השיב על כך הרבי: "אמירת העולה לתורה חזק חזק ונתחזקו – לא חשיב הפסק, כי הוא שייך לקריאת הסיום (ראה שו"ע אדה"י סקס"ז ס"ט*)". וגם הוא** אומר, כי נוסחא שלנו*** היא ונתחזקו, עכ"ל.

1) לענין קריאת "חמשה מקראות שאין להן הכרע", שאחד מהם הוא יארו"י דפרשתנו (ט,ז,ט), ראה בהתקשרות גיליון תמו עמ' 18 שקוראים כפי הטעמים הרגילים, אלא שאולי יש מקום לקרוא במהירות, עייש, ועצ"ע (אגב, חידוש השערי-אפרים (ג,ט) בזה "שלא לעשות הפסק" הובא גם בלקוטי מהרי"ח, סדר קה"ת דשבת, בפרשתנו). 2) רצוי שהקורא יפסיק קימנע לפני תחילת הפסוק (עכ"פ עד שיפסיקו היושבים לעמוד), כדי שהציבור ישמע היטב את קריאת הפסוק – ראה לוח ד' דבר בעתו. 3) ראה רמ"א סו"ס קלט שהביא מבית-יוסף בשם אורחות-חיים מלוניל מנהג שאומרים לכל המסיים לקרות בתורה בכל פעם "חזק", והביאו באבודרהם סדר קריאת התורה של שבת בשם אבן-הירחי, שכתב שזה מנהג צרפת ופרובינציה, ואילו מנהג ספרד [היה] לומר כן רק כשמסיימים כל ספר וספר מחומשי התורה. וראה המונבא באורחות-חיים להר"צ מספינקא שם. ובפרי-חדש שם כתב שהאמירה היא ע"פ מאמר רז"ל: "ארבעה צריכים חיזוק: תורה ומעשים טובים, תפילה ודרך-א"ר" (ברכות לבב). וראה מאור ושמש פ' פקדיו בטעם הכפילה ג"כ. וראה בענין זה בירשימותי* (חוברת קנה עמ' 6, יומן מנ"א תשי"א), בשם כ"ק אדמו"ר מהרי"צ, שהטעם לאמירה זו הוא "כדי לכלול עצמו עם המאמינים הפשוטים", חיזוק "להתחיל ספר חדש", ולשאלת הרבי שאם כן, הרי זה הפסק – כיוון שעוסק בספר ה**בא** ולא בזה שסיימו – היה המענה מפתגם הרוגיבוי שכל התורה מהווה "תיבה

* שם איתא שהפסק מענייני הסעודה אינו מעכב ביעבד בין ברכה לאכילה; וימורח לכתחילה אם אי-אפשר בענין אחר. ואכן, ע"פ דברי הרבי בהתועודות תשמ"ז ח"ב עמ' 254 הערה 31 - מנהג - שאמירת הברכה קאי גם על הענין ד'חזקו", עייש, הרי זה ממש כמו שכתב הרבי בספר-המנהגים ס"ע 105 בענין מנהגנו באמירת היה"ר על התפוס ברה"ב בין הברכה לאכילה: "ויכונן דא"א בענין אחר, הווי כדעבד". ועי' גם בשו"ת יביע-אומר ח"א חא"ח ס"ו.
** העולה לתורה, שאילו מכוונת הברכה 'חזק', מצטרף לאמירה (נכראה) עם הציבור כדי לברך גם את ה**קהל** עמו.
*** שלא כמנהג צרפת בעבר והספרדים כיום שמברכין רק את העולה.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

"ג בטבת ה'תשס"ו – כ"ב בטבת ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ג בטבת	הלי מעשר. פרק ז-ט.	הלי מכירה. פרק כה.	מ"ע קכו.
ש"ק	י"ד בטבת	פרק י-יב.	פרק כו.	מ"ע קכו.
א'	ט"ו בטבת	פרק יג-יד. הלי מעשר שני ונטע רבעי.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק כז.	מ"ע קכו. קכח. מל"ח קנב.
ב'	ט"ז בטבת	פרק כד.	פרק כח.	מל"ח קנ. קנא.
ג'	י"ז בטבת	פרק ה-ז.	פרק כט.	מל"ח קמא. קמב. קמג.
ד'	י"ח בטבת	פרק ח-י.	פרק ל.	מ"ע קיט.
ה'	י"ט בטבת	פרק יא. הלי בכורים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי זכיה ומתנה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קלא. קכה.
ו'	כ' בטבת	פרק ג-ה.	פרק ב.	מל"ח קמט*. מ"ע קלב.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר*		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ג בטבת	4.38	5.26	5.48	6.48	9.14	11.49	12.19	4.56.8	5.23
ש"ק, י"ד בטבת	4.38	5.26	5.48	6.48	9.14	11.50	12.20	4.57.7	5.24
א', ט"ו בטבת	4.38	5.25	5.48	6.48	9.14	11.50	12.20	4.58.6	5.25
ב', ט"ז בטבת	4.38	5.25	5.48	6.48	9.14	11.51	12.21	4.59.5	5.25
ג', י"ז בטבת	4.37	5.25	5.48	6.47	9.14	11.51	12.21	5.00.4	5.26
ד', י"ח בטבת	4.37	5.25	5.47	6.47	9.14	11.51	12.21	5.01.3	5.27
ה', י"ט בטבת	4.37	5.25	5.47	6.47	9.14	11.52	12.22	5.02.2	5.28
ו', כ' בטבת	4.37	5.25	5.47	6.46	9.14	11.52	12.22	5.03.1	5.29

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (לסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
ויחי	4.20	5.36	4.34	5.37	4.24	5.35	4.39	5.39
שמות	4.27	5.42	4.41	5.43	4.30	5.41	4.45	5.45

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן
מרו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

כלומר, השבטים שנמשלו לבהמות – עבודתם היא בכחינת "שוב". לדוגמה: יששכר, שנמשל לחמור, עבודתו היתה ביגיעה בתורה, שעניינה המשכה מלמעלה למטה, מתוך קבלת-עול מוחלטת – "כחמור למשא".

לעומתם, השבטים שנמשלו לחיות – עבודתם היא בכחינת "רצוא". לדוגמה: בנימין שנמשל לזאב, על שם המזבח שהיה בחלקו (שהיה "טורף" את הקרבנות, כזאב שטורף את קורבנו). עבודת הקרבנות היא – העלאת הבהמה הגשמית למעלה.

(אורה-תורה, בראשית, עמ' 1984)

כיבס ביין לבושו (מט,יא)

מכל מצווה שאדם מקיים נעשה "לבוש" לנשמתו, שתהיה צרורה בצרור החיים את ה'. אך המשכת קרושה עליינה זו תלויה בשמחה של מצווה דווקא.

זהו שרמז הכתוב: "כיבס ביין לבושו" – יש להקפיד שלבושי המצוות יהיו "מכובסים" ב"יין", שהיין מסמל שמחה, כנאמר (תהילים קד), "ויין ישמח לבב אנוש".

(תורה אור בראשית דף מו ע"ב)

* * *

מוסיף כ"ק אדמו"ר הרי"צ:

הדרך להגיע ל"יין" – שמחה של מצווה – היא על-ידי לימוד פנימיות התורה – "יינה של תורה". הלימוד וההתבוננות בהשגה אלוקית מעוררים בלב האדם רגש של אהבת ה'. אהבה זו נתבטא אחר-כך בקיום מצווה מתוך שמחה גדולה ובחיות יתרה.

(ספר המאמרים תרצ"ט, עמ' 59)

חכלילי עיניים מיין ולבן שיניים מחלב (מט,יב)

בווהר כאן נאמר ש"יין" הוא תורה שבכתב, ו"חלב" – תורה שבעל-פה.

אומר על כך הגה"ק המקובל רבי לוי-יצחק שניאורסון ז"ל:

רו"ל אמרו (גיטין ס), "דברים שבכתב אי אתה ראוי לאומרן על-פה, ודברים שבעל-פה אי אתה ראוי לאומרן בכתב".

לכן תורה שבכתב, שנמשלה ליין, נאמר עליה "חכלילי עיניים מיין". כי בתורה שבכתב צריך לראות את הכתוב בעיניים. לעומת זאת, התורה שבעל-פה, שנמשלה לחלב, עליה נאמר "ולבן שיניים מחלב", כי יש צורך לומר את הדברים בפועל, על-ידי חמשת מוצאות הפה.

(ליקוטי לוי-יצחק לווהר, כרך א, עמ' רניגרנד"ד)

יששכר חמור גרם (מט,יד)

מפרש הבעל-שם-טוב:

יששכר – יש שכר רב; חמור – חומריות העולם והגוף; "יששכר חמור גרם" – ההתעסקות בכרור וזיכרון החומר גורמת ומביאה לאדם שכר רב.

(צוואת הריב"ש סי' קי עמ' 34)

"חזק חזק ונתחזק" – עידוד וחיזוק לכללות עבודתנו

שמה של פרשתנו מדגיש שגם לאחר פטירת יעקב נמשך העניין ד"ויחי יעקב" □ עניינו האמיתי של "זרעו בחיים" בא לידי ביטוי דווקא בזמן השעבוד □ העובדה שעל-אף קשיי הגלות דבקים בני-ישראל בקיום התורה ומצוותיה בכל התוקף, מעידה על דבקות נצחית ואמיתית בהי □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

הספר – "ויחי יעקב":

בפירוש "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע-עשרה שנה" – איתא במדרשי הז"ל ש"ויחי יעקב", חיים אמיתיים שהם חיים טובים, היו במשך שבע-עשרה שנה שחי בארץ מצרים, כמרומו גם במספרם – י"ז בגימטריא "טוב" (מה-שאין-כן השנים שלפני זה שהיו "מעט ורעים"¹⁰), ועד שעל-ידם נשלמו גם כל משך שנות חייו "כאילו כל ימיו בטובה"¹¹.

א. שבת פרשת ויחי היא "שבת חזק" – שבה מסיימים ספר שלם בתורה, וכמנהג ישראל (תורה היא) שבסיום הקריאה מכריז כל הקהל "חזק חזק ונתחזק" – חזק ותוקף בכל ענייניהם של בני ישראל, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ומעלה מיוחדת ב"חזק" דפרשת ויחי – לא רק להיותו "חזק" (על סיום ספר) הראשון שבתורה, אלא גם מצד תוכן הפרשה שבסיום

סיום הספר כולו, הרי, מכיוון שהכרה זו באה במסכות ממש לפרשת ויחי, מובן, שיש לה קשר ושייכות מיוחדת לתוכן דפרשת ויחי.
7) ראה בארוכה תורה-שלמה ריש פרשתנו. וש"נ.
8) ראה מדרש הגדול ריש פרשתנו: וכי לא חי אלא שבע-עשרה שנה בלבד? אלא שהיו בשבוע בטובה ושלוש, כביכול אלו הן שראה בהן חיים. וראה גם זהר פרשתנו (רטז ב): "הכא איקרי ויחי דהא כל יומיו לא אקרי ויחי כו' הא לך שבע עשרה שנה אחרנין בענוגין ותפנוקין והנאות וכסופין, הה"ד ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה" (וראה לקוטי לוי"צ ריש פרשתנו שמציין להערות על מאמר זוהר בפי' וישב (קפא), – לקוטי לוי"צ עמ' קמה ואילך).
9) ראה בעה"ט ריש פרשתנו.
10) ויגש מזוט.
11) תדבאר פ"ה.

וכן מצינו במדרש¹² בביאור הטעם "למה פרשה זו סתומה מכל פרשיות של תורה... מפני שסתם ממנו כל צרות שבעולם". ומזה מובן גודל החיזוק שנעשה על-ידי ההכרזה ד"חזק חזק ונתחזק" בסימנה של פרשת "ויחי יעקב" – שאצל כל אחד ואחד מישראל (שהוא בדוגמת "יעקב", שנקרא "ישראל"), ועל שם זה נקרא גם כל אחד ואחד מישראל¹³ נעשה מעמד ומצב ד"ויחי (יעקב)", שסתם ממנו כל צרות שבעולם", ומכאן ולהבא נעשה אצלו שלימות הטוב הנראה ונגלה, חיים טובים בגשמיות וברוחניות גם יחד, ועד ש"כל ימיו בטובה".

ב. אמנם, עדיין אינו מובן הקשר והשייכות להמשך הפרשה:

אף-על-פי שבהתחלת הפרשה נאמר "ויחי יעקב" – הרי, מיד בפסוק שלאחריו נאמר "ויקרב ימי ישראל למות", וכן שאר העניינים שבהמשך הפרשה (ברכתו של יעקב לאפרים ומנשה¹⁴, וברכתו של יעקב לבניו¹⁵) הם בקשר ובשייכות למיתתו של יעקב, עד (קרוב) לסיום הפרשה שבה מדובר אודות מיתת יעקב וקבורתו במערת המכפלה¹⁶.

ויתירה מזה: אפילו בהתחלת הפרשה, "ויחי יעקב", מפרש רש"י (פשוטו של מקרא¹⁷) "למה פרשה

זו סתומה, לפי שכיוון שנפטר יעקב אבינו נפתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השיעבוד שהתחילו לשעבדם¹⁸. דבר אחר, שביקש לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממנו¹⁹, היינו, שגם בהתחלת הפרשה נרמזו עניינים דהיפך הטוב, התחלת השיעבוד וסתימת הקץ. ובפרט כשמעיינים בדברי המדרש²⁰ שממנו מביא רש"י פירושו²¹ (אלא שרש"י מפרש זה בפשוטו של מקרא²²) – "למה פרשה זו סתומה מכל פרשיות שבתורה, אלא כיוון שנפטר יעקב אבינו התחיל שיעבוד מצרים על ישראל, דבר אחר, למה סתומה, שביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתם ממנו. דבר אחר, למה סתומה, מפני שסתם ממנו כל צרות שבעולם" – שמביא רק שני הפירושים הראשונים דהיפך הטוב, ומשמיט הפירוש השלישי ("סתם ממנו כל צרות שבעולם"), עניין טוב!

ג. ונקודת הביאור – שגם העניינים שבהמשך הפרשה הם חלק מפרשת "ויחי יעקב"²³:

עניין ה"חיים" לאמיתו הוא – באופן שאין להם הפסק, חיים אמיתיים²⁴. וזהו מה ש"ויחי יעקב" נאמר בהתחלת הפרשה שתוכנה אודות פטירתו של יעקב – להדגיש שגם לאחרי פטירתו נמשך העניין ד"ויחי יעקב", כדאיתא בגמרא²⁵ (ומובא גם בפירושו רש"י בהמשך הפרשה²⁶) "יעקב אבינו לא מת... מה זרעו

12) ב"ר ריש פרשתנו.
13) ראה אגה"ק ס"ז בפירוש הכתוב (וישלח לג), "ויקרא לו אל אלוקי ישראל" – ש"נשמתי (של יעקב)... כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם... נשמת ישראל סבא הכלולה מכל הנשמות".
14) מח, ט ואילך.
15) מט, א, ט ואילך.
16) שם, לג ואילך.
17) פרש"י בראשית ג, ח, שם, כד, ועוד.
18) הביאור בזה – ראה לקמן ס"ח (בגוף השיחה).
19) ראה בארוכה לקו"ש חט"ו עמ' 423 ואילך – ביאור טעם השינויים בין דברי המדרש לפירוש רש"י. עיי"ש.

20) ובפרט שאינו מקרים "רבותינו דרשו", וכיו"ב (ומה שבכמה דפוסים הובא בסיום הפירוש הציון לב"ר – ה"ז הוספת המעתיקים (המרפסים), כדמוכח מכתבי-יד ודפוסים המרדוכיים).
21) בהבא לקמן – ראה גם לקו"ש שם עמ' 427 ואילך.
22) ולכן, אמיתת עניין החיים הוא אצל הקב"ה לבדו – מקור החיים, כמ"ש (ירמ' י, ה') "ה' אלוקים אמת הוא אלוקים חיים", ואומר (תהילים לו, ז') "כי עמך מקור חיים" (וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"א ה"ד – שיעורי היומי דערב שבת).
23) תענית ה, ב.
24) מט, לג.

פרשת ויחי

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט, א)
ואגידה לכם: ביקש לגלות את הקץ, ונסתלקה ממנו שכנינה... (רש"י)

אף-על-פי שבפועל מנע הקב"ה מיעקב לגלות את הקץ לבניו, מובן שכיוון שיעקב היה מרכבה לרצון העליון, הרי גם ה"ביקש" שלו היה כפי רצון העליון. יתרה מזאת, ידוע שבקשת צדיק אינה חוזרת ריקם, ובפרט כשהדבר נכתב בתורה, שאז זו הוראה נצחית לכל הדורות. ביאור הדברים: כשם שיעקב ביקש לגלות את הקץ, כך גם עלינו לרצות ולבקש שיהיה "גילוי הקץ" – ביאת המשיח. כמאמר "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים". בקשה זו עצמה נותנת סיוע ועידוד רב בעבודת הבורא. כנראה במוחש, שכאשר אומרים ליהודי כי "הנה הנה משיח בא", ר"וי וואנט משיח נאו" (=אנו רוצים משיח עכשיו) – הרי זה מעורר אותו ומזרזו לבטל מעליו כל עניין שיכול לעכב חס ושלום את הגאולה.

(ליקוטי שיחות, כרך ב, עמ' 228)

יהודה אתה יודוך אחיך ידך בעורף אויביך (מט, ח)

יהודה – רומז לההוראה והביטול הבאים מעצם הנפש.

"יהודה אתה" – רומז להתגלות בחינה זו (אתה, משמעו לשון נוכח – גילוי).

"ידך בעורף אויביך" – בשעה שמתגלית בחינת עצם הנפש, אזי אויביך, הרע שבך, מפנה אליך את עורפו ו"בורח" מפניך. (לא כפי שהיה בזמן יציאת מצרים, שאז נאמר "כי ברח העם", כלומר שבני-ישראל הם שברחו מן הרע). כי על-ידי התגלות עצם הנשמה, הרע נדחה ומתבטל לגמרי.

(המשך תערי"ב, כרך ב, עמ' תתיא)

* * *

לקמן בפסוק י' נאמר "לא יסור שבט מיהודה גו" והכוונה היא על דוד ושלמה.

הקדמת "ידך בעורף אויביך" ל"לא יסור שבט מיהודה" רומזת לכך שעוד קודם ביאת המשיח (שהיה מזרע דוד ושלמה), והיינו כבר בזמן הגלות, נזכה למצב כזה שאימה ופחד יפלו על שונאינו.

(קונטרסים חורף תשל"ח, עמ' 110-111)

גוד אריה יהודה (מט, ט)

חלק מהשבטים נמשלו כאן לבהמות וחלק לחיות (יהודה – אריה, יששכר – חמור, נפתלי – אילה, בנימין – זאב).

משמעותם הפנימית של הדברים:

החיות מסמלות מצב של תוקף והתגברות באהבת ה', העלאה מלמטה למעלה; כנאמר (יחזקאל א), "ופני אריה אל הימין" שזה בחינת "רצוא". ואילו בהמות מסמלות קבלת עול מלכות שמים, המשכה מלמעלה למטה; כדכתיב (שם), "ופני שור מהשמאל", עניין ה"שוב".

ויהירצון שינצל כוחותיו במילואם, וזכות הרבים מסייעת וזכות התורה מסייעת שיהיה בהצלחה רבה, מתוך פרנסה בהרחבה ובריאות נכונה, בשמחה ובטוב לבב.

בצפת, באוסטרליה, ובמקומות רבים נוספים בעולם (כאן פורטו רק אותם שזכו להתייחסויות מפורשות מהרבי).

בשנת תשמ"א (ליקוטי-שיחות, כרך כד, עמ' 347) כותב הרבי ליהודי:

בנועם קיבלתי הידיעה במכתבו מזאת חנוכה, אשר נבחר להיות היו"ר של ועד "כולל אברכים" שעלידי ישיבת תומכי-תמימים ליובאוויטש במאנטריאל.

בוודאי לדכותיה לא נצרך להדגיש שכל עניין בהשגחה פרטית, ובפרט בעניין שתכליתו להגדיל תורה ולהאדירה, הן בכמות והן באיכות, הן בין חברי היכולי והן בין תלמידי הישיבה ביכולי. זאת אומרת, דניתנו לו הכוחות למלא תפקידו הנעלה ככל הדרוש.

"אינו עניין"...

פעם אחת ב"יחידות" העיר הרבי להרב אפרים וולף על אברך מסויים, שמכיוון שהוא בעל כשרונות יוצאים מן הכלל ראוי היה לאפשר לו להישאר ב'כולל' יותר משנתיים (רשימות).

בשנת תשל"ב ('היכל מנחם', כרך ג, עמ' קעז) כותב הרבי לפלוני שעמד להתחתן:

ללמוד ב'כולל' בלי משכורת – אינו עניין.

בחיים אף הוא בחיים²⁵, שעלידי זה מתגלה עניין החיים לאמיתו²⁶ שאין לו הפסק. זאת ועוד: מכיוון שבגלוי ובחיצוניות רואים מצב הפכי, עד כדי כך, שיש מקום לשאלה בתורה "וכי בכדי ספרו ספדנייא וחנטו חנטייא

גם צרת השיעבוד ופתימת הקץ הוא חלק מ"ויחי יעקב" – מכיוון שהמטרה והתכלית היא לגלות את העניין ד"ויחי יעקב" לאמיתתו

שמתחילים לקרוא בתפילת מנחה, "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה"³¹, ואיתא במדרש³² "ראובן ושמעון נחתין, ראובן ושמעון סלקין", "שלא שינו את שמם ואת לשונם כו"³³, שאז רואים באופן גלוי לעין כל שדביקותם בה' היא נצחית ואמיתית (שלא שייך שינוי והפסק ח"ו), "זרעו בחיים", "ויחי יעקב" לאמיתתו. ונמצא, שגם צרת השיעבוד ופתימת הקץ הוא חלק מ"ויחי יעקב" – מכיוון שהמטרה והתכלית היא לגלות את העניין ד"ויחי יעקב" ("זרעו בחיים") לאמיתתו.

ד. על-פי זה יש לבאר גם הקשר והשייכות דפרשת ויחי לזמן שבו קורין פרשה זו – חודש טבת.

בחודש טבת – מצינו ב' קצוות: מחד גיסא – עניין טוב, כמודגש בשם "טבת" שיש בו אותיות "טב", וכמרומו גם

וקברו קברייא²⁷, ואף-על-פי-כן, מגלה תורת אמת שהמציאות היא ש"יעקב אבינו לא מת... (ומוסף תיבה – מדגיש) מקרא אני דורש שנאמר²⁸ ואתה אל תירא עבדי יעקב נאום ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" – הרי שלילת הקא-סלקא-דעתך מדגישה יותר תוקף העניין, על-דרך שטר שיצא עליו ערעור ונתקיים בבית-דין²⁹, כיתרון האור מן החושך²⁹.

ד. ועל-דרך זה מובן בנוגע לפירוש רש"י – שפרשה זו סתומה לרמז על סתימת עיניהם ולבם של ישראל מצרת השיעבוד, ועל סתימת הקץ:

אמיתת העניין ד"זרעו בחיים" (שאו "אף הוא בחיים") – מצד דביקותם בה' אלוקים חיים, "ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם"³⁰, על-ידי קיום התורה ומצוות –

27) ולהעיר מפרש"י תענית שם: "ודחנטו חנטייא – נדמה להם שמת, אבל חי היה", היינו, שלא מת גם בגוף (ראה לקו"ש חכ"ו עמ' 7 ואילך. וש"נ).
28) להעיר, שמידתו של יעקב היא מידת האמת, כמ"ש "תתן אמת ליעקב". וראה תורת לוי"צ (לתענית שם – ס"ע ז) ש"אמת ליעקב" הוא תיבות "יעקב לא מת".
29) ירמיהו ל',
28) ראה טושו"ע ח"מ ר"ס מו. שם ס"ז. סמ"ע שם סקכ"ב.
29) קוהלת ב, ג.
30) ואתחנן ד.ד. וראה אורי"ג ספל"ד.
31) ר"פ שמות.
32) ויק"ר פל"ב, ה. וש"נ.
33) ואפילו אם ישנם כאלו שבגלוי ובחיצוניות

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" ישירות הביתה באמצעות הדואר.

**מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).**

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

ה'יחידות' הזכיר לו הרבי שיש להוציא את הקובץ עד י"ב בתמוז. כתב על כך ר"ש גודלשטיין לראש ה'כולל', הרב קפלן, ששלח מכתב לרבי ובסיומו שאל: "על כן שאלתי האם הוראת כ"ק הנ"ל היתה גם בנוגע לה'כולל' בצפת ובטעות לא נמסר לנו ההוראה וההשתתפות". תשובת הרבי נענתה ביום כ"ו במנחם-אב: "ות"ח על הבשו"ט שכיוונו ויהא בהצלחה, מצו"ב ר' ל"י" [מצורף בזה מאתיים לירות ישראליות] (כהשתתפות בהוצאות הקובץ).

מאה לירות להתועדות

ביחידות' שזכה לה הרב קפלן בחודש מרחשוון תשל"ד הוא שמע מהרבי בין השאר (כפר חב"ד' גיליון 814, עמ' 48):

...הנני נותן לך מאה פונט [=לירות] לעשות התועדות בזמן המתאים [=בצפת בין חברי הכולל] ולדבר אודות תורה וצדקה...

אלה המכתבים שיצאו לאחרונה [מכתבים יכלייים' מחודש מרחשוון תשל"ד]. כמה [=אברכים] יש בכולל, י"א יב?

[=הרב קפלן ענה: "עכשיו עשרה"].

לתת לכל אחד ואחד [=עותק של המכתב כפי שתראה, ואתה הרי הי"א [=אתן לך גם] שניים [=עותקים של המכתב באנגלית], אחד בשביל אשתך, ואחד כפי שתמצא היא לנכון. הנני נותן לך גם [=ספרים:] ממה שיצאלאור לאחרונה, לתת אחד ליכולל בצפת, אחד ליכולל בכפר-חב"ד, אחד ליכולל בנחלת-הר-חב"ד, אחד לירושלים ת"ו... ובנוגע לאנשי ה'כולל' - שיהיה בהצלחה בכל העניינים, הם והמשפחה....

"נכונה ההצעה דקריית-מלאכי"

ועוד סיפורים גדולים וקטנים אודות 'כוללים':

כשנוסדה נחלת-הר-חב"ד, נימק הרבי את הקמת ה'כולל' בדברים הבאים: כשמייסדים כל דבר, צריך להתחיל בעניין של תורה, ולכן, כשמייסדים שכונה או קרייה - ההתחלה היא

ההוראה והנתינת-כוח דפרשת ויחי - מודגש ביותר בסוף זמן הגלות - ימינו אל"ה: שצריכים לידע שהמטרה והתכלית ד"צרת השיעבוד" וסתימת הקץ⁵¹, היא, כשביל העילוי ושימוות הטוב - לגלות את העניין ד"ויחי יעקב" (על-ידי זה ש"זרעו בחיים") לאמיתתו.

מכאן ולהבא נעשה אצלנו שלימות הטוב הנראה ונגלה,

חיים טובים בגשמיות וברוחניות גם יחד, ועד ש"כ"ף

ימיו בטובה"

התוקף עד למסירת נפש על קיום התורה והמצוות, כנ"ל.

אמנם, לאחרי כל העניינים שעברו בני ישראל במשך קרוב לאלפיים (!) שנות גלות קשה ומרה - הרי בוודאי ובוודאי שמעלתם של ישראל היא בתכלית הגילוי (גם לעיני כל עמי הארץ), ואין עוד צורך בצרת וקושי הגלות.

- ובפרט לאחרי ההכרזה וההודעה של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יוסף שבדורנו⁵⁵, שכבר סיימו כללות העבודה דזמן הגלות, גם

ולא עוד, אלא, שגם כשנמצאים בגלות, בארץ מצרים ("כל המלכיות נקראו על שם מצרים על שם שהם מצירות לישראל"⁵²), יכול להיות מעמד ומצב ד"ויחי יעקב בארץ מצרים", חיים טובים (לא רק ברוחניות, אלא) גם בגשמיות (כמו י"ז שנות חייו של יעקב בארץ מצרים), שעל-ידי זה ניתוסף גם ב"ויחי יעקב" ברוחניות, על-ידי קיום התורה ומצוות, מתוך מנוחת הנפש והגוף⁵³.

ועניין זה (שגם בארץ מצרים, זמן ומצב הגלות, יכול להיות "ויחי יעקב", חיים טובים)

51 להעיר גם מפירוש הכלי-יקר (ריש פרשתנו) בביאור העילוי דסתימת הקץ - "שימשך נזק גדול מן ידיעת הקץ... שהגאולה לא תהיה בימיהם לא ידרשו את פני ה' לבקש על הגאולה... ויבקשו לישוב ישיבה של קבע כארצות העמים להיות להם אחוזה בארצותם כתושבים וכמתייאשים מן הגאולה, ע"כ סתם וחתם ה' הקץ האחרון כדי שבכל דור ודור יבקשו את פני ה' ואת דוד מלכם, ולא יבקשו להיות תושבים בארצות העמים ויהיו מחכים קץ ישועתו ומיד", היינו, שסתימת הקץ מעוררת את הבקשה לגאולה, שע"ז ממחרים ומביאים בפועל את הגאולה (רמכיון ש"אינן דורשין את פני ה' בכל לב להביאם אל ארצם ע"כ הקב"ה מניחם שמה").

52 ב"ר שבעה ערה 45.

53 ראה רמב"ם הל' תשובה רפ"ט. להעיר גם מפירוש רבינו בחיי (ריש פרשתנו), ש"מ"ש את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, הכונה לימות המשיח בקץ הגלות הזה האריך שאנו עומדים בו היום, כי כל ענייני יעקב

ומקוריו הם רמו לגלותנו השלישי הזה כו". 55 להעיר, שבסיום פ' ויחי היא - הבטחתו של יוסף ש"אלוקים פקוד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאבותיכם ליצחק וליעקב", הבטחה על יצי"מ, שהיא שרש לכל הגאולות, עד לגאולה האמיתית והשלימה - "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". ולהעיר גם מהמבואר במק"א (קונטרס משיחות ש"פ ויחי תשמ"ז. לקו"ש חכ"ה עמ' 474 ואילך) שסיום הפרשה ממש (שבסמיכות לזה באה ההכרזה "חזק חזק ונתחוק") הוא "וישם בארץ במצרים" - שהעובדה שיוסף נשאר יחד עם בני בארץ מצרים (ולא כיעקב שהעלוהו מיד לארץ ישראל) נותנת חיוק לעבודתם של ישראל בזמן הגלות*. כמודגש גם בדורנו, שמקום מנוחתו כבוד של יוסף שבדורנו - בחוץ לארץ

* זונמא לדבר - מ"ש בהתחלת פרשתנו (חזק, חזק) ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל... בדרך... ואקברה שם גו". ע"פ הדיבור קברתיה שם שתהא לעורה לבניה... יוצאת

להגדיל תורה ולהאדירה

כינתיים נוסדו על-ידי הרבי ובהסכמתו 'כוללים' רבים נוספים - בנחלת-הר-חב"ד,

"צחצוח הכפתורים"⁵⁶, ועכשיו "עימדו הכן כולכם"⁵⁷ לגאולה האמיתית והשלימה שאין אחריה גלות⁵⁸ – ומכיוון שכן, הרי בוודאי שמכאן ולהבא (על כל פנים) צריך להיות מצב ד"סתם... פ"צ צרות שבעולם", הן בנוגע לצרותיו של כל אחד ואחד מישראל בתור איש פרטי, והן בנוגע לצרות דכלל ישראל, ובפשטות, שגם ברגעי הגלות האחרונים נעשה אצל כל אחד ואחד מישראל מעמד ומצב ד"ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה" – שכל רגע ורגע מרגעי הגלות האחרונים (אפילו לא יום שלם, ועל-אחת-כמה-וכמה לא שבוע וחודש, עד לשנה, ועל-אחת-כמה-וכמה לא י"ז שנה ח"ו), שלהיותו משך זמן יש בו שינויים, ולכן שייך לקרותו בשם "שנה" מלשון שינוי⁵⁹ – נעשה רגע זה (עם כל השינויים שבו) באופן ד"שבע עשרה (שנה)", בגימטריא "י"וב", עד לשלימות הטוב כפי ששייך בזמן הגלות, ותיכף ומיד – שלימות הטוב האמיתי, בגאולה האמיתית והשלימה.

ז. ויש להוסיף בנוגע ללימוד והוראה בעבודתו של כל אחד ואחד מישראל – "החי יתן אל

(מצרים), חיוק ונתינת-כוח להשלים מעשינו ועבודתנו ברגעי הגלות האחרונים, עד שיוצאים מהגלות אל הגאולה, ויוסף שברורנו בראשנו – "הקיצו ורננו שוכני עפר"⁶⁰.
 56) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.
 57) אנ"ק שלו ח"ד עמ' רעט. וש"ב.
 58) ראה מכילתא בשלח טו, א (הובא בתור"ה ה"ג ונאמר – פסחים קטז, ב).

רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים... והקב"ה משיבה יש שכר למשולחן גוי ושבו בנים לבכולם" (מכ"י עה"ט), מסירת נפשה של רחל להשאר בחוץ לארץ שבביל לעמוד לבניה וראה בארוכה לקויש חיל ע"י 236 ואילך, ועד"ז ביוסף - בנה של רחל (ראה גם שוה"ג הכ"ז).
 רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים... והקב"ה משיבה יש שכר למשולחן גוי ושבו בנים לבכולם" (מכ"י עה"ט), מסירת נפשה של רחל להשאר בחוץ לארץ שבביל לעמוד לבניה וראה בארוכה לקויש חיל ע"י 236 ואילך, ועד"ז ביוסף - בנה של רחל (ראה גם שוה"ג הכ"ז).
 רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים... והקב"ה משיבה יש שכר למשולחן גוי ושבו בנים לבכולם" (מכ"י עה"ט), מסירת נפשה של רחל להשאר בחוץ לארץ שבביל לעמוד לבניה וראה בארוכה לקויש חיל ע"י 236 ואילך, ועד"ז ביוסף - בנה של רחל (ראה גם שוה"ג הכ"ז).
 רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים... והקב"ה משיבה יש שכר למשולחן גוי ושבו בנים לבכולם" (מכ"י עה"ט), מסירת נפשה של רחל להשאר בחוץ לארץ שבביל לעמוד לבניה וראה בארוכה לקויש חיל ע"י 236 ואילך, ועד"ז ביוסף - בנה של רחל (ראה גם שוה"ג הכ"ז).

השאלות מצפת לכל העולם

עם חידוש התיישבות חב"ד בעיר הקודש צפת, בחודש אלול תשל"ג, בראשות שליחו של הרבי, הרה"ח הרב אריה-לייב קפלן (ו"ל), הוקם בעיר 'כולל'. מכתב מיוחד שכתב הרבי לאברכי ה'כולל' (פורסם במדור זה בעבר).
 למן התחלה התעניין הרבי ב'כולל' – בסדרי הלימוד וראשות ה'כולל' (בכל הבא להלן ראה 'כפר חב"ד', גיליון 814, עמ' 48-47):

כולל זה תפס מקום מרכזי בפעילותו במהלך השנים הבאות. עם הגיעו לצפת אסף הרב קפלן עשרה אברכים צעירים מריכוזי חב"ד בארץ שהסכימו להיות מייסדי היישוב החב"די המתחדש. כך נוסד ה'מניין' החב"די בצפת. הנשים פתחו מיד בהפצת יהדות וחסידות ואילו האברכים ישבו ב'כולל' שנפתח כבר בראש-חודש אלול. תחילה בבית-הכנסת האר"י האשכנזי ולאחר מכן בבית-הכנסת 'צמח צדק' המשוקם. מעניין לציין שלקראת ראש-השנה קיבל כל אחד מכתב מהרבי (ובו איחולים לשנה הבאה) שבסיומו הוסיף הרבי לכל אחד ואחד "להצלחה בשליחותם".

באותה תקופה מסר הרב קפלן ב'כולל' שיעורים מעמיקים בהלכה ובתורת החסידות, אך בשנים הבאות – כשהפעילות התפתחה ועיסוקיו הרבים מנעו בעדו מלשהות ב'כולל' מדי יום – ביקש מהרבי רשות לעזוב את תפקיד ראש ה'כולל'. הרבי לא הסכים לכך והתיר לו רק למנות ל'כולל' משגיח. כך שימש הרב קפלן בתפקיד ראש ה'כולל' עד יומו האחרון.

רבים מלומדי ה'כולל', גם אז וגם בשנים הבאות – מהם, שלוחי הרבי לאה"ק, בשנים תשל"ו-יח – היו במשך השנים לראשי ישיבות ורבנים מפורסמים בקהילותיהם. כמורכן יצאו מה'כולל' עסקנים ואיש-ציבור רבי פעלים.

על רמת הלימודים ב'כולל', בהנהגת הרב קפלן, יכולה ללמד האפיוודה הבאה: בשנת

תשל"ד התקבלו בכל 'כולל' חב"ד בעולם שאלות ביורה-דעה, סימן צא, בצירוף הוראה של הרבי: "לשאלו כבהמצו"ב [כבהמצורף בזה] לחברי כל הכוללים כמ"מ [בכל מקום] שיענו כאו"א בפ"ע [כל אחד ואחד בפני עצמו] במשך שבוע".

השאלות לא הגיעו אל 'כולל' חב"ד בצפת והרב קפלן תמה על כך, אך כעבור זמן קצר התברר שהיו אלו השאלות שהוא-עצמו הכין לחברי ה'כולל' בצפת, ואשר נשלחו קודם לכן לרבי. הרבי הורה אפוא לשלוח אותן לכל אברכי ה'כוללים' של חב"ד בעולם, בצירוף הוראה לענות עליהן בתוך שבוע!...

במשך השנים יצאו-לאור במסגרת ה'כולל' בצפת קבצים רבים של חידושי-תורה, ביניהם ספר ביאוריו של הרבי לפירוש רש"י על התורה וספר הביאורים לפרקי-אבות.

תשובות ומענות לרוב ניתנו מהרבי בקשר לקבצים אלה, ונביא כאן אחד מהם, אשר ניתן על קבצי הביאורים לפירוש רש"י על התורה (שהרבה להתעסק בהם במשך השנים הרב אלתר-אליהו הכהן פרידמן, משלוחי הרבי לצפת):

ובכ"ז [=ובכל זה] – הזירונו אחר הזירונו משובח וכ"ו.

מקרה מעניין הקשור בנושא זה אירע בשנת תשל"ה. באותו הזמן הרבי הורה לחברי ה'כוללים' בארץ (באמצעות קבוצת השלוחים לישיבת חב"ד באוסטרליה שעברה דרך ארץ-הקודש), להוציא-לאור קבצי חידושי-תורה עד י"ב בתמוז, ואף צירף דמי השתתפות להדפסת הקבצים.

ההוראה נמסרה ל'כוללים' של כפר-חב"ד, נחלת-הרבי-כ"ד וירושלים בלבד, ואף שה'כולל' בצפת לא הוזכר במפורש, החליט הרב קפלן שגם ה'כולל' בראשותו יוציא-לאור קובץ, בבחינת "אינו מצווה ועושה".

באותם ימים שהה בחצר הרבי אחד מחברי ה'כולל', הרב שמואל גולדשטיין, ובשעת

שלימות "ויחי" בגאולה השלמה

אין בכוחנו להבין את גודל הרחמנות עלינו...

ובפשטות – שכל בני-ישראל יוצאים מהגלות, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", "כספם וזהבם אתם", כל ענייני העבודה, הן מטלטלין והן קרקעות, ובאים לארצנו הקדושה, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלוךך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", כולל – "ירחיב ה' אלקיך את גבולך", ארץ קיני, קניזי וקדמוני.

ועוד לפני זה, כאשר נמצאים עדיין ברגעי הגלות האחרונים – נעשה העניין ד"ויחי יעקב בארץ מצרים".

אבל העיקר הוא, שמהעניין ד"ויחי יעקב בארץ מצרים" באים תיכף ומיד ממש לשלימות העניין ד"ויחי" – בארץ-ישראל, בגאולה האמיתית והשלמה.

שהרי כבר מזמן נשלמו "שבע עשרה שנה" בארץ מצרים (גלות), ולא עוד, אלא שמ"שבע עשרה שנה" נעשה שבע-עשרה מאות שנה... ולאחרי כן ניתוספו עוד מאתיים שנה, ובמילא, צועקים בני-ישראל "עד מתי"... "וויפל איז א שיעור מאטערן אידן אין גלות"? (= כמה המידה להתייש יהודים בגלות)... הקב"ה חפץ בהנאה ונחת רוח כו' – "געזונטער-הייד" (=מתוך בריאות)... שיביא את משיח צדקנו, ואז תהיה לו נחת רוח בתכלית השלימות, תענוג בורא ביחד עם תענוג נברא!...

ומה מקום לחילוקי דעות לכאן ולכאן כו' – על חשבונם של יהודים שמתייסרים בגלות... (היפך פסק-דין התורה, שאפילו פועל הכי פשוט, מגיע לו "כסעודת שלמה בשעתו", ואפילו אז – "לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב"), ונוסף לכך שבני-ישראל מתייסרים בגלות – הרי גם "שכינתא בגלותא"... ובמילא, צועקים בני-ישראל "עד מתי"...

ולהוסיף, שגודל הרחמנות על בני-ישראל שנמצאים בגלות הוא שלא בערך לגבי גודל הרחמנות שאנו מבינים ומשיגים, ולכן מבקשים מהקב"ה "ברחמיך הרבים רחם עלינו" – לפי שהרחמנות האמיתית, אין בכוחנו להשיג, כי אם "ברחמיך הרבים" דווקא, בחינת הרחמנות שלמעלה מסדר ההשתלשלות, למעלה מבחינת הרחמנות של השבטים, ולמעלה מבחינת הרחמנות של האבות, היינו, שאפילו אם מצד דרגתם של השבטים או האבות יש נתינת מקום לביאור והסבר על ענייני הגלות (אף שהסבר זה אינו מתקבל בשכל...), הרי מצד בחינת "רחמיך הרבים", כפי שהוא יתברך יודע את גודל הרחמנות האמיתית – אין שום מקום כלל להסבר וביאור על אריכות הגלות!...

ומכיוון שכן, הרי בוודאי ובוודאי שמישיח צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד, בשעתא חדא וברגעא חדא, "משיח נאו", "ארו עם ענני שמיא", ולאמיתתו של דבר – לא זקוקים בני-ישראל ל"ענני שמיא", שהרי בני-ישראל הם בדרגה נעלית יותר מ"ענני שמיא", כך ש"ענני שמיא" הם אלו שזקוקים לבני-ישראל!...

(שבת-קודש פרשת ויגש, ט' בטבת ה'תשמ"ו; תורת מנחם התועודיות ה'תשמ"ו, כרך ב, עמ' 279-280)

קודש תש"מ, כרך ב, עמ' 488) – ש"טוב לשמים" צריך להיות קשור ב"טוב לבריות", ומאידך גיסא, "טוב לבריות" קשור ב"טוב לשמים" יש להדגיש נקודה נוספת – דבר שכבר נעשה לפני מספר שנים:

אברכי ה'כולל' משיבים

הרב אפרים וולף כותב לרבי:

"לוטא בזה שאלות בכתב שאברכי ה'כולל' בנחלת-הר-חב"ד התבקשו לענות על-ידי ראש ה'כולל' רא"ד פרידמן. כן אנו ממצאים בזה רשימת האברכים ב'כולל' בכפר-חב"ד (וזאת בקשר לעניין שידאגו להחזקת 11 אברכים ב'כולל')."

"מכאן ולהבא"

בשנת תשל"ו העיר הרבי (בהתועדות שבת-קודש פרשת מקץ – שיחות-קודש תשל"ו, כרך א, עמ' 325) על שינויי הסגנון בשולחנו הטהור של אדמו"ר הזקן. הרבי הצביע על הסימנים קנ"ה וקנ"ו שבחלק "אורה חיים" ותמה לפשר סגנונם השונה. וכאן העיר "סבור הייתי כי חברי ה'כולל' שעל אתר – יתעמקו בבירור עניינים אלו כו' וידונו בזה בכתב כו'. לעת-עתה לא נעשה דבר בזה, ועל-כך-פנים יעסקו בכך מכאן ולהבא".

[יצויין כי בשלהי אותה שנה הורה הרבי על פרסום והוצאה-לאור של קובץ 'גדיל תורה'. למעשה, עוד קודם לכן (לאור התעוררות הרבי בעניין) הופיעו בגיליונות 'הערות התמימים ואנ"ש' בירורים אחרים מאת חברי ה'כולל'.]

"התנהגות מתאימה"

פעם אחרת, בקיץ תשמ"ב (אחרי התועדות י"ד באלול), כתבו אברכי ה'כולל' פתק לרבי בעקבות מאורע בלתי רצוי שאירע. הרבי הגיב:

התנהגות מתאימה לחברי הכולל

ולימוד כמתאים וכי

אזכיר עה"צ.

חברי ה'כולל' נתבקשו לדווח אודות מעמדם ומצבם בנוגע ללימוד התורה, אודות מעמדם ומצבם בעניינים הגשמיים ובכלל מענייניהם, ועל כל אחד היה להשיב בצורה מפורטת [כמובן ממה שכותב אדמו"ר האמצעי בשער היחוד והאמונה שכל דבר צריך לפרט בצורה מפורטת].

התועלת שבדבר מובנת ממאמרו של רבי יוחנן בן זכאי "הלוואי שיהא מורא-שמים עליכם כמורא בשר-ודם" – כלומר: כאשר האברך חבר ה'כולל' יודע שעליו למסור דין-וחשבון לבשר-ודם (לו יהא זה באופן חשאי) ולפרט את הספק לימודיו, כמה שעות הקדיש לכך, והכוונה הן לכמות והן לאיכות, וכמה חידש בתורה וכי' – יגרום הדבר שילמד יותר טוב, ובזריזות יותר, כפי שנוכחו בכך בפועל ממש, במקומות שהדבר התבצע.

היה זה אפוא דבר נכון וטוב שאחת בשנה או פעמיים בשנה, ומה טוב – מדי חודש בחודשו ימלאו האברכים דוחות מפורטים כנייל [ומאמרו של רבי יוחנן בן זכאי הנ"ל שולל סברת כמה הטוענים הייתכן לחשוף באנשי ה'כולל' – שהינם אנשים העומדים על דעתם – לתבוע מהם למלאות שאלונים ובחינות וכו', כאילו הם חיו שייכים למצב של מועל בתפקידו, ולא לעשות תפקידו שהוא לימוד בכלל. בא אפוא רבי יוחנן בן זכאי והודיע כי יש תועלת גדולה במסורת דו"ח לבשר ודם].

ובוודאי הדיווח יהיה באמת לאמיתו, מתאים להפסק-דין שכל ישראל בחזקת כשרות הם, על-אחת-כמה-זכמה אנשי ה'כולל'.

בהמשך ביקש הרבי למלאות שאלונים מפורטיים ("בדרוגמה כפי שכבר נעשה לפני מספר שנים, ובוודאי נשארו אצל הנהלות ה'כוללים' העתקים מאותם שאלונים, ומי שאין לו – יודיע וישגרו לו מהמוכריות).

"ויהי רצון", סיים הרבי, "שעל-ידי כך שיינטעו בעולם עם לימוד התורה (אשר "אין

'כולל' אברכים

"מטרת היכולל, לרכז כמה אברכים – ללמוד בהתמדה ושקידה ומתוך חיות, כולל כל העניינים שמוסיפים בהצלחת הלימוד" ׀ הרבי מורה לכל אברכי היכוללים לדווח לו לפחות פעמיים בשנה על הספק לימודיהם ועל חידושי התורה שלהם ׀ רשימה שנייה על מוסד היכולל בחב"ד

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

בהתוועדות פורים תשל"ט (שיחות-קודש תשל"ט, כרך ב, עמ' 275 ואילך) עמד הרבי על מהות המושג 'כולל' ומטרותיו. בין השאר אמר:

מוסד היכולל, כפי שנהוג כיום ומקובל בכל תפוצות ישראל – לא מצינו דוגמתו בש"ס [למרות שגם בזמן הש"ס עסקו בתורה באופן של "תורתם אומנתם" "חבריא" (וחבריו) וכו'] – ועל-פי תורת הבעש"ט הידועה בנוגע לשם של דבר שנשמו אשר יקראו לו בלשון-הקודש (הרי) הוא מהווה, מחיה ומקיים את הדבר. מבטא אפוא השם את תוכנו ומטרותו של ה"מוסד".

השם "כולל" מבטא מעלה יתירה על "כללי", ועל-אחת-כמה וכמה מעלה על "כלי".

גם "כל" מבטא ריבוי (כמו "כל בית ישראל", "עבדת את הוי' אלוך בשמחה מרוב כלי" ב"כללי" אין הכוונה ליחיד (כפי שזה ייתכן ב"כלי") אלא **ליותר מאחד** (לפחות "מיעוט רבים שנים") עד "לכללי" השלם – עשרה מישראל:

ועניין נוסף: "כלל" יכול להיווצר מעצמו, להיוולד, וכו' מה-שאינו כן 'כולל' מרמז על פעולה (שפועל וכולל אותו) שכוללים ופועלים על רבים.

ההכוונה היא הן למייסד היכולל, והן לאברך הלומד ביכולל כיו כל אחד מהם פועל על ריבוי כו'.

ובענייננו:

מטרת היכולל, לרכז כמה אברכים, בחורים וכו'

בין ישיבה ל'כולל'

"שלא כדעת העולם" – התבטא הרבי בהודמנות נוספת (ראש-חודש ניסן תש"מ, שיחות-קודש תש"מ, עמ' 486) – שהחילוק בין 'ישיבה' ו'כולל' הוא בין התקופה שלפני הנישואין והתקופה שלאחריה. שהרי אם משום כך, אין צורך לחלק בין השמות. אלא הלימוד ב'ישיבה' מטרותו לקיים את החיוב של ידיעת כל התורה כולה (חיוב המוטל על כל אחד ואחד), כפי המבואר בהלכות תלמוד-תורה – לרבנו הזקן – בארוכה. ולאחר-מכן, לאחר שהשלים ידיעת כל התורה כולה, וחשקה נפשו ללמוד תורה במשך ריבוי זמן, משך זמן או על-כל-פנים קצת זמן – לשם כך ישנו 'כולל'.

עוד הוסיף הרבי ואמר, כי בתקופת הלימוד ב'כולל', הרי על-פי מאמר חז"ל "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן", וכפי שנתבאר כמה-פעמים שלאוכלי המן לא היו כל טרדות, יש לדאוג בדרך הטבע לאנשי היכולל שלא יהיו להם טרדות ועניינים המבלבלים, ושיוכלו להשקיע את כל יגיעתם והשתדלותם בהבנת

"מסיק", כולל חריפות יחד עם לימוד המביא לידי מעשה קיום המצוות בפועל,

ושהם יכללו ("כוללי") עם עצמם, והוא העיקר, גם את הבעלי-ביתים המצויים בסביבתם, שעל-כל-פנים שעות אחדות יכנסו ליכולל ללמוד עם חברי היכולל, ובאותה חיות התמדה ושקידה.

ולמרות שאלו (הבעלי-ביתים) נקראים "זבולון" ואלו (האברכים) נקראים "ישכר" – הרי יש להם שם משותף, שבטי יה שבטי ישראל, וכולם נקראים בשם "יעקב" "ישראל" ו"ישורון" וזה יביא ליכולל" ואחדות כולם יחד.

עניין היכולל באוסטרליה

השיחה בפורים תשל"ט נאמרה בעקבות יסוד היכולל באוסטרליה באותה תקופה. ביום א' לפרשת תרומה, כ"ח בשבט תשל"ט (ליקוטי-שיחות, כרך כא, עמ' 315), בידך הרבי את האברכים השלוחים שעמדו לצאת לאוסטרליה. בין השאר אמר להם:

יעזור השם יתברך שנסיעתכם תהיה בשעה טובה ומוצלחת, ותגיעו להתם בשעה טובה ומוצלחת, ותמלאו את התפקיד הכי נעלה – החדרת עניין היכולל באוסטרליה, והיכולל יהיה באופן המתאים לפירוש החסידות ש"כל" פירושו שמצדדים כולם יחד – עד "כל בית ישראל", על-ידי שלומדים בעצמכם נגלה וחסידות שזה כולל כל חלקי וענייני התורה: פרד"ס (וראה הלכות תלמוד-תורה לאדמו"ר הזקן, פרק א, סוף סעיף ד), לבושא וגופא ונשמתא ונשמתא לנשמתא (זחי' קנב, א) (ובאופן של "תורה אחת") ומפיצים זאת גם ל"כל בית ישראל",

וכאן מיתוספת עוד למייד (כל, כלל, כולל) – ויש לומר שזה מראה שאותם שמשפיעים עליהם – על-ידי ה"למ"ד" – לימוד אותו על מנת ללמד (כלל, וכולל – מדגיש שפועל וכולל אותו – נהיים טופח על-מנת להטפח, שאף הם משפיעים על אחרים באופן זה (כפי שאתם צריכים לעשות)...

לימוד מרבי יוחנן בן זכאי

ועל-פי המדובר לעיל – אמר הרבי בהתוועדות ראש-חודש ניסן תש"מ (שיחות-

התורה ולימוד התורה. לכן נהוג שהדאגה לפרנסת חברי היכולל מוטלת על הנהלת היכולל.

שמירת הסדרים

כך אמר הרבי בהתוועדות פורים תשל"ט (שיחות-קודש תשל"ט, כרך א, עמ' 277-276):

ידוע מה שכתב כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בנוגע לתלמידי תומכי-תמימים, שעליהם לשמור את התקנות של הישיבה, כולל הלימוד בסדר ושיטת הלימוד שהתווה שם, שלולי כן הרי הם נהנים שלא ברשות.

ועל-דרך זה מובן גם בנוגע לאברכי-היכולל, שמכוון שרוצים שהם ייהנו כדי להסיר מהם את טרדות הפרנסה – הם ובני ביתם, ובסבר פנים יפות וכו' ויותר ממה שהמקבל מקבל מהנותן – מקבל הנותן על-ידי המקבל ומהמקבל,

ולמרות זאת עליו לקיים את התנאים שקשורים בהמצאותו ביכולל.

ופשיטא שבאם הותנו תנאים (ובפרט אם הם בכתב) – על אברך היכולל לקיימם ללא שום ספקות וכו'.

ועוד אמר הרבי:

לגבי סדרי הכולל, וזמני הלימוד – לגביהם אין מקום לדון כלל, וברור שיש לקיימם כמות שהם.

עוד אמר הרבי:

התקווה היא אמנם – וכל הנהלת יכולל, זו תקוותה – שגם בזמנים הפנויים מסדרי היכולל – ימשיך האברך (ותהיה זו פעולה נמשכת משהותו בין כותלי היכולל) ויעסוק בלהט באותו עניין בו היה שקוע ביכולל...

יצליחו בכל הפרטים

בסיומה של התוועדות פורים תשל"ט (שם עמ' 281), אמר הרבי:

והיירצון שאנשי הכולל, וכל היכוללים כולם יצליחו בעבודתם בכל הפרטים, הן בלימוד למיגרס (=בקיאות), הן בלימוד ד"הגה" (=עיון), וישנו די זמן להיות הן בחנינת "סיני" והן "עוקר הרים"... יהיו נא, אפוא, אצלם שתי המעלות הן "מתוך" הן